

แนวทางส่งเสริม
การเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่
เกษตรเชิงรุก
(Agri-Map)

จังหวัดอำนาจเจริญ



QR Code ไฟล์นำเสนอ
(Agri-Map)



<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/NE/anc.pdf>

"แนวทางส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)" ประกอบด้วย 4 ฐานข้อมูล

1) ข้อมูลทั่วไป ของจังหวัด

- ภูมิประเทศ
- ภูมิอากาศ
- ทรัพยากรดิน
- การใช้ที่ดิน
- พื้นที่ชลประทาน
- เขตปฏิรูปที่ดิน
- ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ และพืชสมุนไพร
- ที่ตั้งโรงงาน และแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

2) การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก 4 ลำดับแรก ของจังหวัด

- การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ
- การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจในปัจจุบัน
- จำแนก ตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน
- พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในการปลูกพืชเศรษฐกิจ

3) พืชเศรษฐกิจอนาคตไกล ของจังหวัด

- พืชบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)
- พืชสมุนไพร
- พืชที่สร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าทางการแข่งขัน
- พืชที่มีราคาดี มีความต้องการของตลาดสูงและปัจจุบันยังปลูกน้อย

4) แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

- พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง (S1), พื้นที่ที่มีเหมาะสมปานกลาง (S2), พื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)



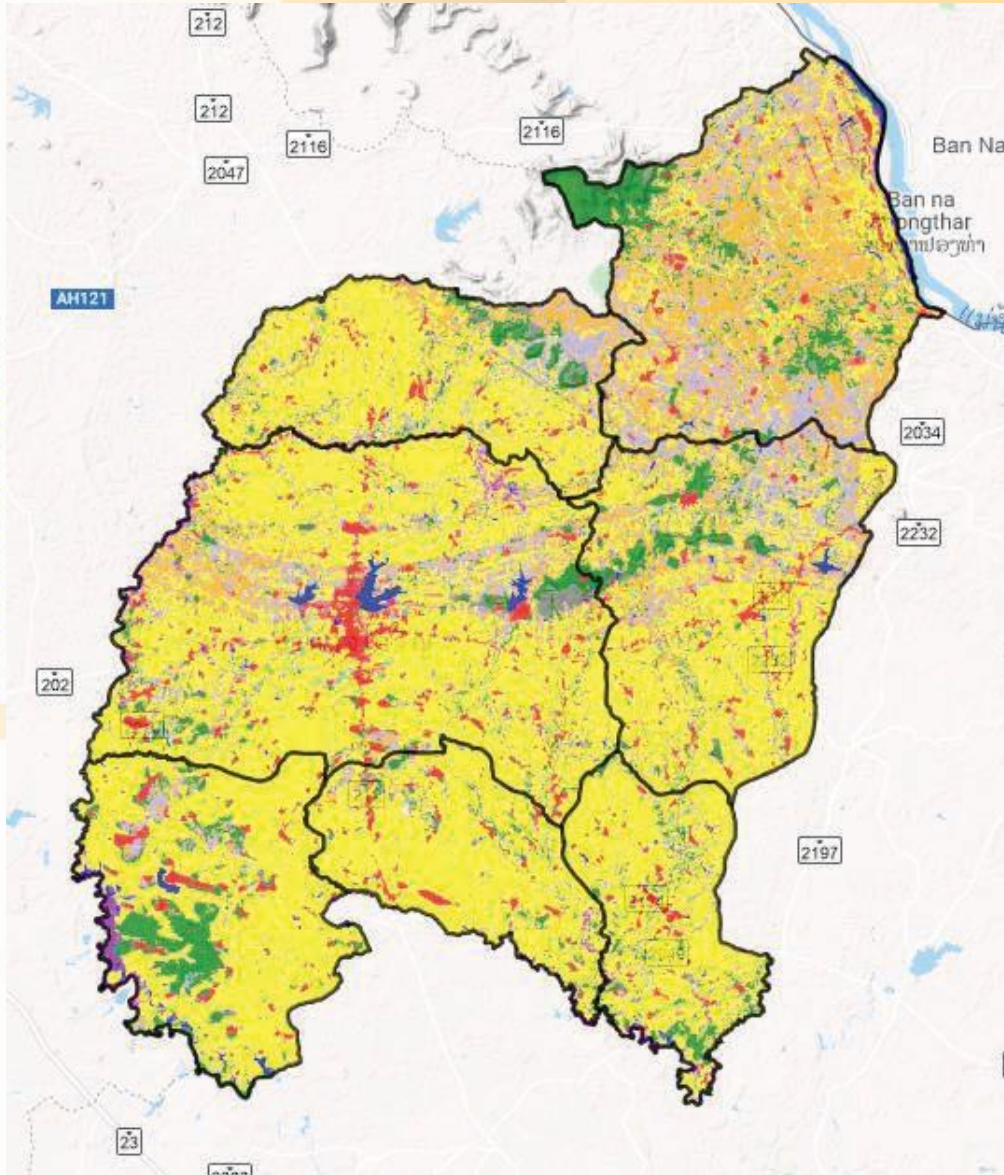
การนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้

- 1) จัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมในพื้นที่ปลูกพืชที่มีศักยภาพการผลิตสูง เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- 2) เตรียมการเสนอแผนงาน งบประมาณการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านที่ดิน แหล่งน้ำ เพื่อพัฒนาการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 3) สร้างโอกาสในการพัฒนาพันธุ์พืชที่ผู้บริโภคร้องการ หรือชนิดปุ๋ยที่เหมาะสมในการปลูกพืชชนิดนั้น ๆ และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร เช่น พืชสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)
- 4) ใช้ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ชลประทาน ให้เต็มศักยภาพสร้างทางเลือกการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน
- 5) หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภายนอก หน่วยงานท้องถิ่นและเอกชน นำข้อมูลไปใช้ร่วมกันในการพัฒนากิจกรรมของจังหวัด



สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของ

จ.อำนาจเจริญ



ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	98,481	4.99
พื้นที่เกษตรกรรม	1,552,318	78.56
พื้นที่นา	1,107,843	56.07
พืชไร่	271,217	13.72
ไม้ยืนต้น	162,455	8.22
ไม้ผล	5,591	0.28
พืชสวน	682	0.03
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	2,308	0.12
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2,062	0.11
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	160	0.01
พื้นที่ป่าไม้	204,060	10.33
พื้นที่น้ำ	51,276	2.60
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	69,645	3.52
รวม	1,975,780	100.00



แนวทางส่งเสริมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ

พืชเศรษฐกิจสำคัญที่มีพื้นที่ปลูกมาก

พื้นที่จังหวัด	1,975,780	ไร่	
พื้นที่เกษตรกรรม	1,552,318	ไร่	(78.56%)
พื้นที่ ส.ป.ก.	399,717	ไร่	(20.23%)
พื้นที่ชลประทาน	49,529	ไร่	(2.50%)

พืชเศรษฐกิจสำคัญที่มีพื้นที่ปลูกมาก

ข้าว, อ้อย, มันสำปะหลัง, ยางพารา

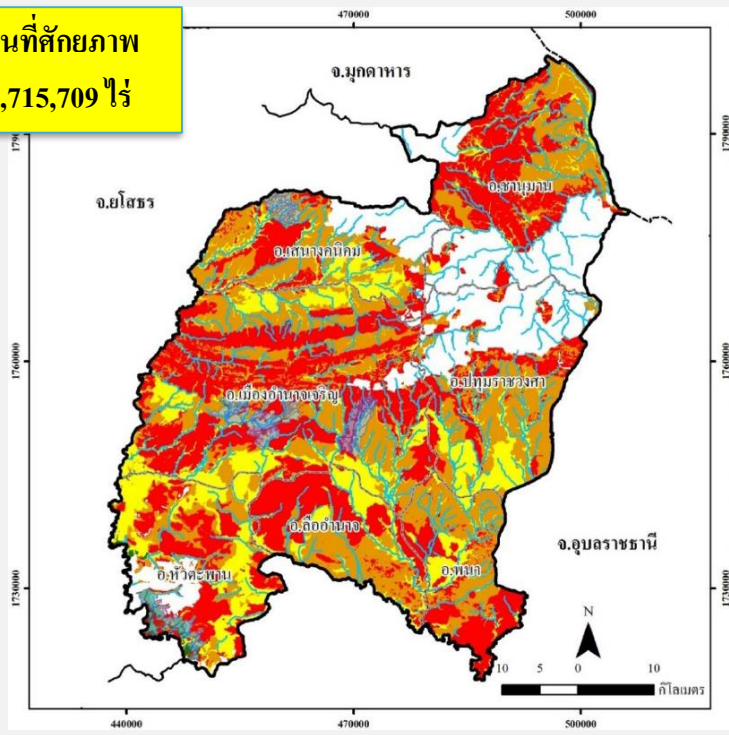
พืชเศรษฐกิจอนาคตเด่น

- ข้าวและผักอินทรีย์
- พืชสมุนไพร เช่น ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น



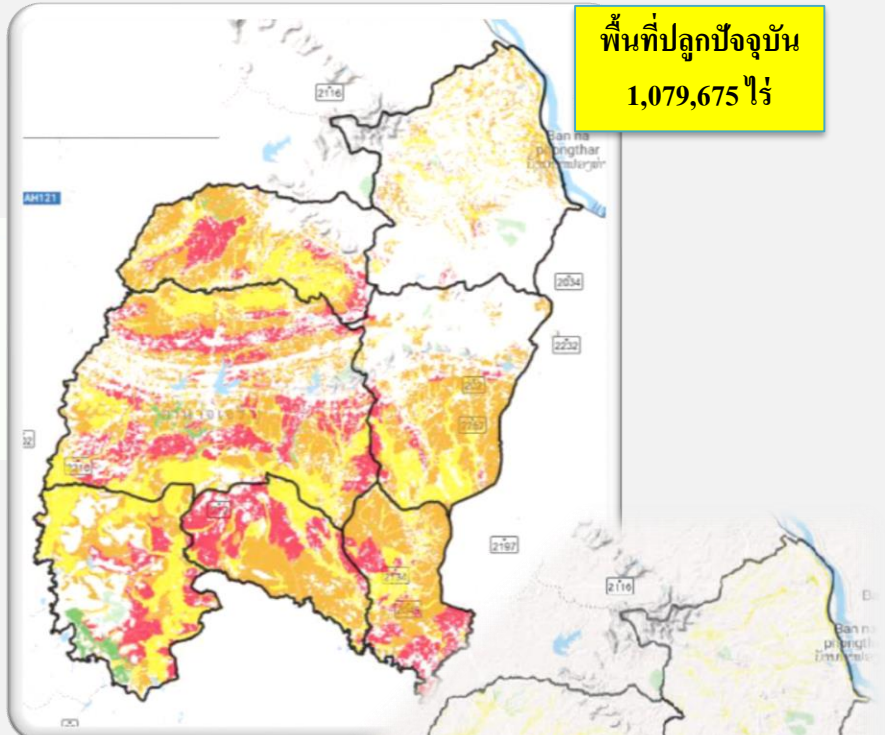
ตัวอย่างพื้นที่ปลูกปัจจุบันและพื้นที่ศักยภาพคงเหลือจังหวัดอำนาจเจริญ

พื้นที่ศักยภาพ
1,715,709 ไร่



- เหมาะสมสูง
- เหมาะสมปานกลาง
- เหมาะสมเล็กน้อย
- ไม่เหมาะสม

พื้นที่ปลูกปัจจุบัน
1,079,675 ไร่



พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ

ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
	เหมาะสมมาก(S1)	เหมาะสมปานกลาง(S2)	เหมาะสมน้อย(S3)	ไม่เหมาะสม(N)	
พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,635	384,879	623,472	685,723	1,715,709
	100%	100%	100%	100%	100%
พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15,250	321,891	488,724	253,810	1,079,675
	70.49%	83.63%	78.39%	37.01%	62.93%
พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,385	62,988	-	-	69,373
	29.51%	16.37%	-	-	4.04%



ศักยภาพคงเหลือ
69,375 ไร่

- เหมาะสมสูง (คงเหลือ)
- เหมาะสมสูง (ปลูก)
- เหมาะสมปานกลาง (คงเหลือ)
- เหมาะสมปานกลาง (ปลูก)

แนวทางส่งเสริมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญใน

พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ลำดับ	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูกจริง (ไร่)	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ (ไร่) (S1 + S2)	พื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่นในพื้นที่ ศักยภาพที่สมควรปรับเปลี่ยน (ไร่) (S3 + N)		พื้นที่ปรับเปลี่ยนรวม (ไร่)	หมายเหตุ
				ข้าว	มันสำปะหลัง		
1	ข้าว	1,079,675	69,373	-	5,043	6,328	พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว กระจายอยู่ใน อ.ชานุมาน อ.เมือง อ.ปทุมราชวงศา เป็นต้น
2	มันสำปะหลัง	118,569	568,743	290,047	-	293,952	พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูก มันสำปะหลัง กระจายอยู่ใน อ.เมือง อ.พนา อ.เสนาง คนิคม เป็นต้น
3	อ้อย	58,708	432,918	169,566	-	172,836	พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูก อ้อย กระจายอยู่ใน อ.เมือง อ.พนา อ.ลืออำนาจ เป็นต้น
4	ยางพารา	57,196	1,245,388	739,495	-	745,223	พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูก ยางพารา กระจายอยู่ใน อ.เมือง อ.ลืออำนาจ อ.ปทุมราชวงศา อ.พนา อ.เสนางคนิคม อ.หัวตะพาน เป็นต้น



แนวทางส่งเสริมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญในจังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่าง : แนวทางการส่งเสริมการผลิต ข้าว ตามศักยภาพของพื้นที่

ระดับความเหมาะสม	พื้นที่ปัจจุบัน (อำเภอ)	แนวทางการส่งเสริม
พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)	15,250 ไร่ (อำเภอหัวตะพาน อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอเสนางคนิคม เป็นต้น)	ให้สงวนเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่ม เป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้า เกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนา จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)	321,891 ไร่ (อำเภอหัวตะพาน และอำเภอปทุมราชวงศา เป็นต้น)	พื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านการชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถินจะลดลง ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่
พื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)	742,534 ไร่ (อำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอปทุมราชวงศา เป็นต้น)	ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ มีประมาณกว่าล้านไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบเกษตรกรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุน การปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น
พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าว		พื้นที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้นการกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

แนวทางส่งเสริมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญในจังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่าง : แนวทางการส่งเสริมการผลิต มันสำปะหลัง ตามศักยภาพของพื้นที่

ชั้นความเหมาะสม	พื้นที่ปัจจุบัน (อำเภอ)	แนวทางการส่งเสริม
พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)	4,990 ไร่ (อำเภอชานุมาน อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอเสนางคนิคม เป็นต้น)	ตามมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 -2567 มุ่งเน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงและลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมเกษตรกรให้แปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงานเพื่อวางแผนการขุดของเกษตรกร (ขายและค่อขุด) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer
พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)	107,246 ไร่ (อำเภอเมืองชานุมาน อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอปทุมราชวงศา เป็นต้น)	บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี แต่หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ดังนั้นควรสนับสนุนด้านการชลประทาน ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุดและพื้นที่ในเขตนี้ควรส่งเสริมให้ทำเกษตรแบบผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่
พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)	6,333 ไร่ (อำเภอเมืองชานุมาน อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอปทุมราชวงศา เป็นต้น)	ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับการใช้ดินอย่างยาวนาน ไม่มีการพักดิน กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับ โครงสร้างที่ดิน สนับสนุนแหล่งน้ำให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เป็นการสร้างรายได้ และผลิตอาหารเพื่อบริโภค
พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลัง		ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา เป็นต้น ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลังเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดีทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลในจังหวัดอำนาจเจริญ

ข้าวและผักอินทรีย์ โดยทั่วไปเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญทำนาปีละ 2 ครั้ง คือนาปรังและนาปี มีการเพาะปลูกทั้งข้าวเหนียว และข้าวเจ้า จึงการส่งเสริมการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวอินทรีย์ และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ที่เป็นของดีของจังหวัดอำนาจเจริญนอกจากนี้จังหวัดอำนาจเจริญมีการส่งเสริมให้มีการปลูกผักปลอดสารพิษอย่างต่อเนื่อง จนประสบความสำเร็จ เช่น **“ผักอินทรีย์เมืองธรรมเกษตร บ้านหนองเม็ก”** ให้เป็นต้นแบบหมู่บ้านผักอินทรีย์แห่งแรกของจังหวัดอำนาจเจริญที่จะขยายผลไปสู่เกษตรกรทั่วไป ตลอดจนการสร้างการเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรกรรมวิถีเดิมไปสู่การพัฒนาเป็นการผลิตพืชผักอินทรีย์ หรือพืชผักปลอดสารพิษ





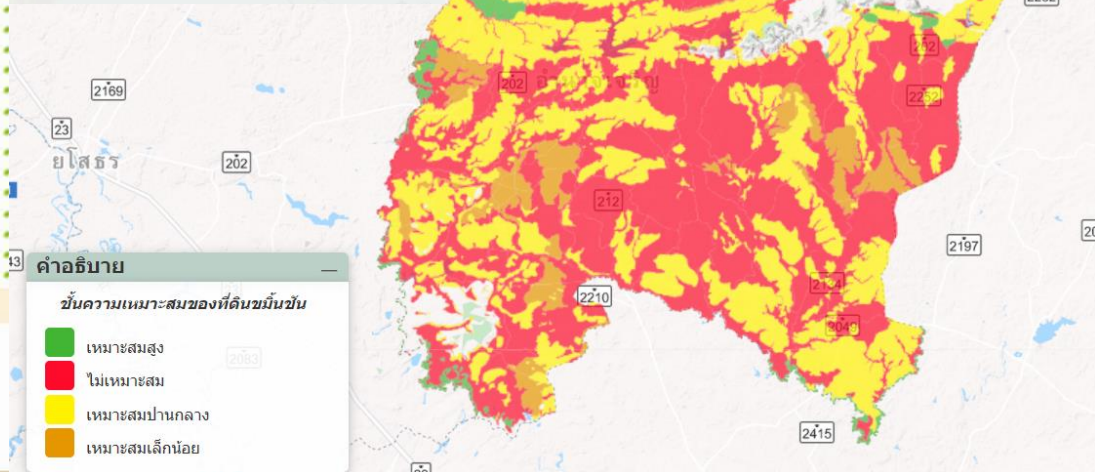
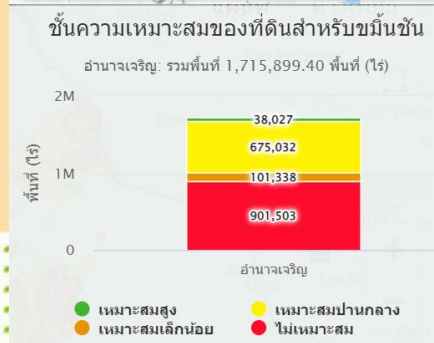
พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลในจังหวัดอำนาจเจริญ

พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิดBCG(Bio-Circular-GreenEconomy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับจังหวัดอำนาจเจริญได้กำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาจังหวัดไว้ว่า จังหวัดอำนาจเจริญจะมุ่งสู่การเป็น **“เมืองธรรมชาติ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เส้นทางการค้าสู่อาเซียน”** ดังนั้นจึงมีการมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาการผลิต และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลาต้นหรือที่เรียกว่าไหล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่ม และที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลง

ชั้นความเหมาะสมของที่ดินขมิ้นชัน



ขอขอบคุณ

